

NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ändring av ikraftträdelsebestämmelserna i landskapslagarna om ändring av kommunalskattelagen respektive tillämpning av beskattningslagen

1995-96

nr 12

LM nr 12

SAMMANFATTNING

Motionen

I tfl Folke Sjölungs m.fl. lagmotion föreslås den retroaktiva tillämpningen av bestämmelserna om skattskyldighet och beskattningsort i landskapslagen om ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland (14/95) samt landskapslagen om ändring av landskapslagen om tillämpning av beskattningslagen i landskapet Åland (15/95) uppskjutna så att de i stället tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som verkställs för skatteåret 1996.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att motionen förkastas eftersom motionens syfte inte kommer att infrias vid ett eventuellt antagande av motionen.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Enligt 18 § 5 punkten självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om kommunerna tillkommande skatter. År 1992 vidtogs en skattereform i riket vilken innebar att företagen skulle betala en enda typ av inkomstskatt (samfundsskatt). Denna skulle i sin tur delas mellan kommunerna, staten och församlingarna enligt ett visst fördelningssystem.

I samband med skattereformen stiftade lagtinget en ny kommunalskattelag för landskapet Åland (37/93), som upphävde kommunalskattelagen från år 1988 (70/88). Ålandsdelegationen ansåg i sitt beslut nr 19/93 att lagtingets beslut att anta den nya kommunalskattelagen låg inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Landskapets lagstiftningsbehörighet på kommunalskatteområdet har vidare prövats av Högsta domstolen vid två tillfällen (nr 2474/94 och 0144/95) då ändringar i kommunalskattelagen vidtagits. I HD:s utlåtande nr. 0144 (givet den 18.1.1995) anges följande: "Enligt 124 § inkomstskattelagen (30.12.1992/1535) skall samfund betala skatt för sin beskattningsbara inkomst enligt en viss inkomstskatteprocent. Skatten fördelas mellan staten, kommunerna och församlingarna. Samfundsskatten är således delvis en sådan skatt beträffande vilken lagstiftningsbehörigheten enligt 27 § 36 punkten självstyrelselagen tillkommer riket. Detta innebär dock inte, att lagstiftningsbehörigheten rörande ifrågavarande beskattning av samfund i sin helhet skulle tillkomma riket."

Landskapet har, som ovan redovisats, lagstiftningsbehörighet vad gäller kommunalbeskattningen. Landskapets förvaltningsbehörighet följer landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 23 § självstyrelselagen. Detta innebär att den förvaltningsbehörighet lagstiftningsbehörigheten förutsätter hör till landskapets behörighet. Landskapets behörighet är, enligt 2 § självstyrelselagen, territoriellt begränsad till landskapets område. Utskottet gör utgående från detta bedömningen att rikskommunernas andel av samfundens kommunalskatteören inte kan sammanblandas med landskapets kommuners andel av samfundens kommunalskatteören på den grunden att självstyrelselagens behörighetsfördelning gör en sådan sammanblandning omöjlig.

Utskottet framhåller därför att lagtinget inte genom uppskjutning av de ändringar som tillkom genom landskapslagen om ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland (14/95) och genom landskapslagen om ändring av landskapslagen om tillämpning av beskattningslagen i landskapet Åland (15/95) kan uppnå lagmotionens syfte. Bland ändringarna i ovan nämnda lagar kan nämnas regeln som möjliggör för landskapsstyrelsen att helt eller delvis befria samfund som riskerar att drabbas av dubbel kommunalbeskattning från kommunalskatt i landskapet. Dessutom innehåller ändringarna en regel om att skattskyldiga samfund som har hemort i riket skall uppge de skattepliktiga inkomster som förvärvats i landskapet i skattedeklarationen. Vidare finns bland ändringarna regler i förtydligande syfte. Utskottet finner mot denna bakgrund att motionärernas syfte inte uppnås genom de i lagmotionen föreslagna ändringarna av ikraftträdelsebestämmelserna i ovan nämnda lagar. Utskottet föreslår därför att lagmotionen förkastas.

Utskottet har vidare efter omröstning (3-2) beslutat att inte foga någon hemställningskläm till betänkandet, varvid beslutet har biträts av ordföranden Tage Boman, vice ordföranden Ronald Boman och ledamoten Häger.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 10 januari 1996 inbegärt näringsutskottets yttrande över motionen.

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Roger Jansson, lagberedningssekreteraren Tomas Lundberg och skattedirektören Elof Asplund.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Tage Boman, vice ordföranden Ronald Boman och ledamöterna Lisbeth Eriksson, Häger och Sjöstrand.

Ledamöterna Lisbeth Eriksson och Sjöstrand har fogat reservation till betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda får utskottet föreslå

att lagtinget måtte förkasta det i
lagmotion nr 12/1995-96 ingående
lagförslaget.

Mariehamn den 21 maj 1996

Ordförande

Tage Boman

Sekreterare

Niclas Slotte

RESERVATION

Vi har i lagmotion nr 12/1995-96 föreslagit att retroaktiviteten i samfundsbeskattningen (ÅFS 37/93) skulle avlyftas i syfte att bibehålla ett förutsebart och ändamålsenligt uppbörds- och fördelningssystem, åtminstone under en övergångsperiod. Vi konstaterar att det inte finns politiska förutsättningar för en sådan lösning, men anser att näringsutskottet borde ha redogjort för olika alternativ som skulle kunna uppfylla syftet.

Självstyrelselagens behörighetsfördelning är inte ifrågasatt genom vår motion, tvärtom är det en självklar utgångspunkt som också bekräftar genom prövning i Högsta domstolen.

Enligt vår mening borde i utskottets betänkande framställts det osäkra rättstillståndet vad avser fördelningen av förvaltningsuppgifter mellan landskapet och riket. Utskottet anser nämligen att "självstyrelselagens behörighetsfördelning gör en sådan (andel av samfundens kommunalskatteören i rikskommuner och kommuner i landskapet) sammanblandning omöjlig". Denna tolkning innebär att landskapsstyrelsen sedan lagen om ny kommunalskatt för landskapet Åland (37/93) trädde i kraft har arbetat med denna "omöjliga sammanblandning" eftersom uppbörd och fördelning följer rikets principer.

När lagtinget antog lagen om ny kommunalskatt var det mot bakgrund av en felbedömning av de ekonomiska konsekvenserna i landskapsstyrelsens beredning. Landskapsstyrelsen har därefter inte vidtagit åtgärder för att klargöra konsekvenserna eller finna en praktisk lösning på de faktum att kommunerna förorsakas inkomstbortfall och väsentligt merarbete. Vi anser att utskottet borde ha betonat vikten av noggranna utredningar och prognoser i framställningar om ny skattelagstiftning och att tillämpning i landskapet inom nya behörighetsområden bör föregås av breda politiska diskussioner. Det borde också vara självklart att kommunerna deltar i beredningen av nya kommunalskattelagar.

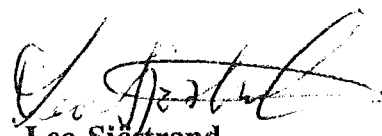
Landskapsstyrelsens bristfälliga beredning, lagtingets beslut och landskapsstyrelsens passivitet i uppföljningen av lagen om ny kommunalskatt för Åland har medfört att kommunerna drabbats oskäligt. För att skapa rättvisa anser vi att kommunerna skall kompenseras för återbetalningen till riket av redan influtna skattemedel.

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att inte omfatta det klämförslag vi förelagt i utskottet och föreslår

att Lagtinget måtte hemställa om att landskapsstyrelsen kompenserar kommunerna för deras skyldighet att till riket återbetala skattemedel som influtit.

Mariehamn den 28 maj 1996

Lisbeth Eriksson

Leo Sjöstrand